

Predgovor

Pre samo nekoliko decenija, svet je većini ljudi zauvek ostajao nepremostivo ogroman i najvećim svojim delom nepoznat. Putovanja su bila skupa i duga. Znanje je bilo zabeleženo na papiru i teško ga je bilo podeliti. Na mnogim mestima, telefonske usluge nisu postojale. Van velikih gradova, pristup stranoj kulturi i umetnosti bio je ograničen. Inovacije koje ubrzano nadiru i njihovo globalno usvajanje promenili su naš pogled na svet. Mi smo sada povezani – fizički, intelektualno, društveno i kulturno – na načine koje je bilo nemoguće i zamisliti. Možemo da za nekoliko sati pređemo kontinente. Sa skoro bilo koje tačke na planeti možemo da imamo pristup informacijama, da se vidimo i da razgovaramo, da biramo muziku, da snimamo i šaljemo fotografije koristeći uređaj koji je dovoljno mali da možemo da ga smestimo na dlan ruke. Ova univerzalna povezanost, koju podržava mreža i bežična tehnologija, ima veliki uticaj na budućnost. Pošto udaljenost više ništa ne predstavlja, mi nismo ograničeni fizičkim mestom na kome se nalazimo – i koristi su nebrojene.¹

Godine 2009. i 2010. predstavljale su plodonosno vreme nacionalnog zakonodavstva u oblasti prava industrijske svojine u kom periodu je doneto nekoliko novih zakonskih propisa: Zakon o žigovima, Zakon o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, Zakon o oznakama geografskog porekla, Zakon o zaštiti topografija integrisanih kola, Zakon o pravnoj zaštiti novih biljnih sorti.

Istovremeno, ekonomski aspekti industrijske svojine dobijaju sve više značaja, jer temelj ekonomije zasnovane na znanju, čemu naše „globalno selo“ teži, počiva na intelektualnom kapitalu. Validacija ljudske misli i promocija točak je napretka civilizacije ka održivijem i pravednijem sutra, u kome tehnologija znanja rađa socijalnu dobrobit pojedinca i društva. Upravo je zaštita i ovaplođenje intelektualnog kapitala mesto gde se prepliću sile prava i ekonomije.

O značaju ove materije govori i to da je adekvatna zaštita prava intelektualne svojine, koja po značaju od 35 pravnih tekovina Evropske unije zauzima sedmo mesto, neizbežan uslov za pristupanje Svetskoj trgovinskoj organizaciji.

¹ Francis Geri, sadašnji generalni direktor Svetske organizacije za intelektualnu svojinu

Iz ne samo tih razloga, važnost trenutka nametnuo mi je, pomalo zaboravljeno, istraživačko zadovoljstvo, ali i akademsku obavezu stvaranja udžbenika za studijsko bavljenje oblašću prava industrijske svojine, kako kod nas tako i na međunarodnom nivou. Knjiga nije pisana za svakog, ali jeste na način koji je razumljiv svakom.

U nameri da moje saznajne granice o ovoj fascinantnoj oblasti pomerimo unapred, ali bez pretenzije dobijanja kvalifikativa strogog naučnog dela, bio sam vođen opredeljenjem da drugačijim konceptom u prenošenju znanja podstaknem čitaoca da stekne naviku prepoznavanja proizvoda intelektualne svojine, sa kojima se svakodnevno susrećemo, i pre svega u njima uživamo. Ne zaboravite, intelektualna svojina osnov je kreiranja svih drugih vrednosti.

Kako čitati pravo industrijske svojine? Jednostavno rečeno, sa razumevanjem. I to ne samo razumevanjem pravnih propisa per se, već njihove sponse sa primenljivošću rezultata ljudskog stvaralaštva. Nadamo se da ćete uvideti da je industrijska svojina takvo polje na kojem se, poput atletike, zbrajaju mnoge pravne, ekonomske, tehnološke, etičke discipline ili atelje svih umetnosti.

U izlaganju sadržaja nastojao sam da lišim tekst uobičajenih nepotrebnih i suvišnih reči, smatrajući da nema potrebe za korišćenjem veštačkih sintagmi, pokušavajući da sa što manje reči prenesem na čitaoca što više tačnih i nadasve zanimljivih informacija. Udžbenik sadrži 11 tematskih delova, pri čemu su grane prava industrijske svojine poređane u sledstvenu logičku celinu, koja se kreće od objašnjenja pojma do prikaza primera iz prakse. Posebna pažnja posvećena je primerima (čiju dostupnost u velikoj meri dugujem kolegama iz Zavoda za intelektualnu svojinu) koji snagom svoje indukcije povezuju teoriju sa njenom materijalizacijom u stvarnom svetu. Verujemo da odbačeni citati ne samo oplemenjuju štivo, već ukazuju i na širinu zastupljenosti i dubinu prodora industrijske svojine u sve segmente naših života.

Zahvaljujem se prijateljima i saradnicima na brižnim sugestijama i strpljenju, a pogotovo stručnjacima Zavoda za intelektualnu svojinu, pre svih Branki Totić i Draganu Vasiljeviću, bez čijeg neuslovljenog doprinosa ovaj udžbenik ne bi ni izbliza bio ovako sadržajan.

Autor

U Beogradu,
decembar 2010.